

CRYSTAL MOUNTAINS - MINERALS OF THE CAIRNGORMS

Uitgegeven door British Mineralogy Publications, 15 Warwick Avenue, Bromsgrove, B60 2AH England
Auteur Roy E Starkey
ISBN 978-0-9930182-1-3
pp178 – 218 x 276 mm – 890 gram – softcover – 2014 - engelse taal
25 GBP (excl P&P)

“Minerals of Northern England”, “Minerals of the English Lake Districts”, “Minerals of Cornwall and Devon”: stuk voor stuk titels van monografieën die hun deugdelijkheid allang hebben bewezen en die bijgevolg op de boekenplank van geen enkele verzamelaar van Britse mineralen mogen ontbreken. Mijn enthousiasme was dan ook groot wanneer de stichting British Mineralogy hun nieuwste uitgave “Crystal Mountains – Minerals of the Cairngorms” aankondigden onder hetzelfde format als voornoemde werken. Wat rest er een rechtgeaarde verzamelaar dan nog dan stante pede - zonder veel verder opzoekingswerk ter zake - het veelbelovende nieuwe boek te bestellen? Helaas – dat had ik beter niet gedaan...

Na de gebruikelijke (maar hier wel erg uitvoerige) voor- en dankwoorden vangt de auteur aan met een algemene inleiding tot de Cairngorms (6 pp). Dit blijkt een vrij beperkt gebied te zijn – ongeveer 30 bij 20 km – in het hartje van de Schotse Highlands, dat heden ten dage grotendeels tot National Park is uitgeroepen. Hier situeren zich vijf van de zes hoogste pieken van het Verenigd Koninkrijk, met als (letterlijk) hoogtepunt de Ben Macdui (1309 meter) die lange tijd de Ben Nevis (1344 meter - hét hoogste punt in de UK) naar de kroon stak tot laatstgenoemde bij nauwkeurige metingen in 1847 toch nog een ietsje hoger bleek te zijn. Dan volgt een uitvoerige geschiedenis van de Cairngorms en zijn mineralen (21 pp): de streek was vroeger vooral bekend voor zijn rookkwarts die geslepen en ingezet als broche een hooggewaardeerd onderdeel was van de kledij van de Schotse adel – in zoverre zelfs dat indertijd een morion van edelsteenkwaliteit kortweg een cairngorm werd genoemd.

Na de gedetailleerde geologie van de streek (11 pp) belanden we dan eindelijk bij het deel waar het de verzamelaar écht om gaat: de mineralen (57 pp). Daaruit blijkt echter al snel dat de Cairngorms niet echt als mineralenrijk kunnen bestempeld worden: de dienst wordt hier nagenoeg volledig uitgemaakt door morion, beryl en topaas en die gaan dan ook lopen met respectievelijk 25, 6 en 17 pagina's. De overige mineralen uit de streek komen – op enkele veldspaten en een zeldzame phenakiet na – enkel accessorisch voor en moeten het bijgevolg dan ook maar zien te stellen met de overblijvende 9 bladzijden. Dit beeld wordt overigens bevestigd door MinDat, waar voor de hele regio welgeteld twee foto's (één topaas en één beryl) weergegeven zijn. Wat hier gevonden werd is bovendien (op enkele schaarse uitzonderingen na) vooral van historisch belang en kan dan ook moeilijk het predicaat “wereldtopkwaliteit” meekrijgen. Als een absoluut topspecimen in de fotosectie wordt opgevoerd onder de omschrijving “with numerous undamaged (!) terminations in parallel growth” dan weet je wel al dat je hier niet het nec plus ultra moet verwachten. Te oordelen naar het bijgeleverde fotowerk geldt overigens hetzelfde voor de slijpkwaliteit van de opgevoerde specimina.

Maar daarmee is de kous nog niet af: volgen nog verdere hoofdstukken over de geschiedenis van het kristalzoeken in de streek (10 pp); belangrijke verzamelaars en verzamelingen van Cairngorm mineralen (19 pp); dito mineralenhandelaars (2 pp); slijpers en juweliers (9 pp); historische juwelen en aanverwanten (7 pp). Dat de idolatrie van de Britten voor hun Royals exorbitante proporties kan aannemen was mij al wel eerder bekend maar de zeven pagina's die daarop volgen over de connecties tussen het Britse vorstenhuis en Cairngormmineralen is volgens mij niet één maar meerdere bruggen te ver. Dan volgt een verhaal van de Britse zoektocht naar hoogzuivere kwarts voor militaire

telecommunicatiedoeleinden tijdens de tweede wereldoorlog: ook Cairngorm kwarts kwam hiervoor ooit even in aanmerking maar daar bleef het zowat bij – dat kost wel vijf pagina's om uit te leggen. En voor wie er maar niet genoeg kan van krijgen volgt tenslotte nog een zeven pagina's lange referentielijst. Het doek valt echter pas finaal na nog een epiloog, een verklarende woordenlijst en een negen bladzijden lange index van gebruikte termen.

De lay-out van het werk is dan weer voortreffelijk. De kwaliteit van de foto's is zonder meer goed te noemen – maar het merendeel daarvan gaan helaas niet over mineralen en waar dat wél het geval is zijn de specimens doorgaans niet echt aantrekkelijk te noemen.

Het mag hierbij al wel duidelijk zijn: dit is een grondige, oerdegelijke studie van de hand van een ongetwijfeld zeer competente auteur (de naam Roy Starkey is voor Britse verzamelaars een begrip) over een gebied dat helaas – tenminste voor de hedendaagse modale verzamelaar - mineralogisch gezien noch kwantitatief noch kwalitatief bijster interessant is. Voor dergelijk werk zullen ongetwijfeld wel (grotendeels Britse) liefhebbers zijn: getuige waarvan enkele lovende reacties van Cairngorm fans op de British Mineralogy website. Dat deze publicatie dan weer (om marketing redenen?) voorgesteld werd als de voor de hand liggende opvolger van de drie eerdere “Minerals of...” is echter effenaf misleidend. Ik vrees dan ook dat dit boek hier te lande (temeer gezien de hoge prijs: met P&P inclusief ben je hier 45 Euro kwijt) weinig tot geen mineralenverzamelaars – laat staan hun spreekwoordelijke kat – zal interesseren.

Raymond Dedeyne